

Az ördög vs. a székelyek

Gerendi Győző, Erasmusos hallgató népmese-reflexiója

a, ha nem, hát ülj ott az ördögbe! Erre azt mondja az asszony: - Én bizony nem ülök!”

A háromszéki nagyajtai születésű Kriza János néprajzkutató, költő, műfordító, unitárius lelkész székely népmesék gyűjteményében található „Az (egyszeri)

asszony meg az ördög” című meséje. A székelyeknek az ördöggel való kapcsolatát, viszonyát leginkább és leglátványosabban talán az említett mese példázza, jeleníti meg.

Ebben a székely népmesében egy engedetlen asszony és az ura között viszály és civakodás folyik, mert az asszony mindennek az ellenkezőjét cselekszi. Egyszer a férj elhatározza, hogy ás egy mély gödröt a szántóföld végébe és az asszonyt arra kéri, hogy vigyázzon, ne essen bele a gödörbe. Az asszony bizony az ellenkezőjét cselekszi, beleesik a gödörbe, az ura pedig ott hagyja. Ekkor a menyecske nagy bánatában még az ördögöt is segítségül hívta, hogy mentse ki. Nemsokára megjelent neki az ördög, az asszonyt felültette a hátára és úgy szabadította ki. Mindezek után az ördög kérte, hogy szálljon le a hátáról, azonban az asszonynak eszébe se jutott, hanem megátalkodottan hajtogatta, hogy ő bizony le nem száll. Az ördög remélte, hogy az asszony elfárad és megunja a hátán ülni, de nem úgy történt. Az ördög találkozott egy huszárral, aki ugyanúgy kérte az asszonyt, hogy szálljon már le, de csak megrögzötten tiltakozott. Ekkor a huszár azt mondta, hogy üljön ott az ördögbe, ekkor az asszony elhatározta, hogy ő bizony nem ül ott. Az ördög ekkor szabadult meg az asszonytól és megígérte a huszárnak, hogy királlyá teszi őt. Ezután azt parancsolta a huszárnak, hogy menjen el a király leányához, ő beleköltözik a leányba, majd parancsoljon rá, hogy bújjon ki belőle, ez-

után megkapja feleségnek ezt a leányt. Minden úgy történt, ahogy az ördög megszabta. Majd ezután az ördög egy másik királyleányt foglalt el, akiből a huszár szintén kiüzte őt. Ekkor az ördög megindult a huszár felé, hogy belebújjon, mire a huszár elkiáltotta magát, hogy „ördög, jön az asszony”. Az ördög pedig nagy ijedtében úgy elfutott, hogy a lába sem érte a földet.

Kriza János székely népmeséje igencsak jól szemlélteti a székely ember személyiségét, jellemét. Feltáru előtünk, hogy a székely kitartó, konok, akaratos de egyben csavaros eszű és indulatos ember. Az asszonynak az ördög segítségül hívása és vele való paktálása, kibabrálása is a székely észjárás, gondolkodást ábrázolja ki. Az ördögöt itt „segítőkészség” jellemzi, azonban tudjuk, hogy ez a valóságban nem így van. Az asszony az ördög segítőkészsége ellenére macacsul cselekszik, így az ördög nagy későre tud csak megszabadulni tőle. Azt is mondhatnánk, hogy az asszony ördögtől kapott ördögűző képességre tesz szert.

Kibabrálhatunk az ördöggel, hazudhatunk, lepaktálhatunk vele csak azért, hogy céljainkat elérjük, és földi életünkben mindenünk meglegyen, amit csak elterveztünk magunkban. Keresztyén emberként azonban tudjuk azt, hogy a földi dolgok csak ideigvalók - bármit, amit megszerzünk, értékét veszíti, előbb-utóbb enyészetté válik. Keresztyénként tudjuk, hogy nem az az érték, ami kézzelfogható, hanem sokkal inkább az, ami kézzelfoghatatlan. Ilyen kézzelfoghatatlan érték a szeretet, a béke, a megbocsátás és a hit. Nekünk keresztyénekként nem az ördöggel kell szövetséget kötnünk, hanem az élő Istennel. A élő Istennel kötött szövetség jegyeként pedig feladatunk és kötelességünk szeretettel lenni és viszonyulni embertársainkhoz. Isten nem feledkezik meg rólunk a nehéz időkben sem; ezért, amikor kilátástalan a helyzetünk, akkor is csak az egyedüli Istenre és segítségére hagyatkozhatunk.